

แบบฟอร์มแบบถอดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านเทคนิคการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. ชื่อ-สกุล ผู้เล่าเรื่อง ดร.ธนาวรรณ รักษาพงษ์พานิช คณะวิชา/หน่วยงาน คณะศึกษาศาสตร์

2. ชื่อ-สกุล ผู้บันทึก คณะวิชา/หน่วยงาน

3. บทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบของผู้เล่าเรื่อง

อาจารย์ผู้รับผิดชอบสอนรายวิชาจิตวิทยาสำหรับครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

4. เรื่องที่เล่า

เทคนิคการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

5. ความเป็นมาของเรื่องที่เล่า

เป็นที่ทราบกันดีว่าการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันไม่จะเป็นการศึกษาในระดับใดควรเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและเพื่อร่วมชั้นเรียน เพื่อเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-Centered) สำหรับการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษานั้น การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เสนอมุมมองความคิด และเน้นกระบวนการการเรียนรู้ของผู้เรียนถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการศึกษาในระดับนี้นอกจากความรู้ในตำราแล้ว ยังไม่ควรเป็นความรู้เพื่อประโยชน์ในภาคปฏิบัติเฉพาะหน้า แต่ควรเป็นการแสวงหาความรู้เพื่อความรู้ (Knowledge for its own sake) นั่นคือความรู้ที่เป็นปัญญาในการนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันและส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป ด้วยเหตุนี้ผู้เล่าเรื่องซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบสอนในรายวิชาจิตวิทยาสำหรับครูจึงเล็งเห็นว่าการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนในรายวิชาควรตระหนักให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมให้มากที่สุด และควรสอดแทรกกิจกรรมที่สามารถเชื่อมโยงกับสิ่งที่เรียนได้ เพื่อให้เกิดบรรยากาศของความผ่อนคลายในเชิงวิชาการ จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้เล่าเรื่องจึงพยายามจัดการเรียนการสอนให้เป็นลักษณะของ Active Learning เน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมผ่านกิจกรรมที่ผู้สอนเตรียมมาให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับสิ่งที่เรียน เนื่องจากประสบการณ์การสอนที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นผู้เรียนในระดับใดล้วนแต่ชอบที่จะให้ห้องเรียนมีบรรยากาศของการผ่อนคลาย มีเกม มีกิจกรรมที่สนุกสนานเอื้อต่อการเรียนรู้

6. วิธีการ/ขั้นตอน หรือกระบวนการที่ทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ เทคนิคหรือ กลยุทธ์ที่ใช้ ผู้มีส่วนร่วม อุปสรรค หรือปัญหาในการทำงาน และแนวทางแก้ไข

การสอนในรายวิชาที่ผู้เล่าเรื่องได้รับผิดชอบนั้นเป็นการสอนที่แบ่งเป็น Module ซึ่งแต่ละ Module จะกำหนดกรอบเนื้อหาที่จะสอนไว้อย่างเป็นระบบ ดังนั้นผู้เล่าเรื่องได้ทำการเตรียมเนื้อหาที่จะสอนตามกรอบที่กำหนดไว้ใน มคอ.3 จากนั้นจึงพยายามคิดหากิจกรรมให้สอดคล้องเชื่อมโยง โดยกิจกรรมที่นำมาใช้ใน แต่ละ Module นั้นจะพยายามให้มีความหลากหลาย และผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับนักเรียนของตนเอง ตัวอย่างเช่น

กิจกรรมต้นไม้แห่งชีวิต กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมแรกของการเรียนการสอน เนื่องจากทั้งผู้เรียนและผู้สอนพบกันครั้งแรก ยังไม่มีข้อมูลส่วนตัวของกันและกัน การทำกิจกรรมลักษณะนี้เปรียบเสมือนการแนะนำตัวในชั้นเรียน แต่ผู้เล่าเรื่องได้ออกแบบกิจกรรมเพื่อสามารถเชื่อมโยงกับสิ่งที่จะเรียนต่อไปได้ โดยลักษณะของกิจกรรมคือ ผู้เรียนต้องวาดรูปบรรยายชีวิตต้นไม้แห่งชีวิตของตนเองโดยการบอกเล่าเรื่องราวตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และอนาคตของตนเองให้กับเพื่อนในชั้นทราบ ซึ่งกิจกรรมนี้ทำให้ทั้งผู้สอน และเพื่อนร่วมชั้นได้ทำความรู้จักกันมากขึ้น นอกจากนี้ผู้สอนยังได้เชื่อมโยงกิจกรรมนี้เข้ากับเนื้อหาวิชาที่สอนคือ การแนะแนว

กิจกรรม M&M กิจกรรมนี้เป็นการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน ซึ่งถือว่ามีค่าเป็นอย่างมากในการเรียนระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งผู้เล่าเรื่องมีความเชื่อว่าผู้สอนในทุกสาขาวิชาได้จัดให้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนในลักษณะนี้อยู่แล้ว และอาจทำให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อหน่าย ไม่เห็นความจำเป็นในการร่วมกิจกรรมในลักษณะนี้ ดังนั้นผู้เล่าเรื่องจึงมีการคิดกิจกรรม M&M ขึ้น โดยกำหนดกิจกรรมจากสีเม็ด M&M เช่น ถ้าผู้เรียนจับได้สีน้ำตาล สามารถเรียกให้เพื่อนตอบแทนตนเองได้ ถ้าผู้เรียนจับได้สีแดงต้องตอบด้วยตนเอง หรือ ถ้าผู้เรียนจับได้สีเหลือง สามารถข้ามโดยไม่ต้องตอบได้ ซึ่งกิจกรรมลักษณะนี้ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและสนุกสนานกับการทำกิจกรรมโดยลืมไปว่านี่ก็คือการอภิปราย แลกเปลี่ยนความรู้เช่นกัน

กิจกรรมเฮอรั ฉัษฐุ ทุคนรุ กิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์คือการแลกเปลี่ยนเนื้อหาความรู้ที่ผู้เรียนได้ไปค้นคว้าด้วยตนเอง แต่การที่จะให้ผู้เรียนไปค้นคว้าและนำเสนอหน้าชั้นเรียนนั้น ผู้เล่าเรื่องมองว่าเป็นสิ่งที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติอยู่แล้วในรายวิชาอื่นๆ ดังนั้นจึงคิดกิจกรรมนี้ขึ้นโดยให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มไปศึกษาตามหัวข้อที่ได้รับ และจากนั้นต้องนำมาถ่ายทอดให้กับสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่มได้ทราบ ซึ่งกิจกรรมนี้ทำให้ผู้เรียนต้องตั้งใจและให้ความสนใจกับสิ่งที่ตนเองไปศึกษามาเนื่องจากอาจต้องตอบคำถาม ข้อเสนอของสมาชิกในกลุ่ม

กล่าวโดยสรุปคือ ผู้เล่าเรื่องมองว่าในปัจจุบันมีผู้สอนจำนวนมากพยายามจัดการเรียนการสอนในลักษณะ Active Learning ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน โดยอาจจะลืมคำนึงไปว่าการจัดการเรียนการสอนในลักษณะนี้จะทำอย่างไรที่จะให้ผู้เรียนเกิดความรู้และไม่รู้สึกเบื่อหน่าย และไม่เกิดเป็นความเคยชินว่า Active Learning ก็คือการสอนโดยการล้อมวง พูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กันและกัน เท่านั้น

ในส่วนของปัญหาหรืออุปสรรคในการทำงาน คือ จำนวนนักศึกษาในแต่ละภาคการศึกษาไม่แน่นอน ในบางครั้งมีจำนวนมาก ในบางครั้งมีจำนวนน้อย ดังนั้นบางกิจกรรมก็ไม่สามารถนำไปใช้ได้ หรือบางกิจกรรมก็ต้องมีการปรับเปลี่ยน เพื่อให้สอดคล้องกับจำนวนผู้เรียน ซึ่งผู้เล่าเรื่องในฐานะผู้สอนต้องพยายามคิดหากิจกรรมใหม่ๆอยู่เสมอ

7. ผลลัพธ์หรือความสำเร็จที่เกิดขึ้น และสิ่งที่ผู้เล่าเรื่องได้เรียนรู้จากประสบการณ์ดังกล่าว

จากประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนลักษณะดังกล่าว ผู้เล่าเรื่องมีความเห็นว่าการสร้างความรู้ในระดับระดับบัณฑิตศึกษาไม่จำเป็นเพียงแค่จำกัดอยู่ในลักษณะของการอภิปราย หรือการสัมมนา เพียงอย่างเดียว แต่การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนาน ผ่อนคลายควบคู่ไปกับการสอดแทรกองค์ความรู้ต่างๆ ก็ถือว่าเป็นเทคนิคการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และสามารถนำไปต่อยอดประยุกต์ใช้กับนักเรียนของตนเองได้